

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadržni dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
belo tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 6.

Sobota, 21. januarja 1933.

Leto VIII.

Delovni trg, posredo- vanje dela, zavarova- vanje nezaposlenosti

Stroški za nezaposlene.

V poročilu mednarodnega urada dela »Delovni čas in nezaposlenost«, ki je bilo predloženo dne 10. januarja 1933 pripravljali konferenci za vprašanje o delovnem času, se poizkusoma navajajo številke, koliko izdatkov so imele nekatere države zaradi nezaposlenosti delavcev in nameščencev. V Belgiji so narasli izdatki iz podpornega sklada (izvzemši rodbinske podpore za brezposelne) od 32 milijonov frankov v letu 1930 na okoli 365 milijonov v letu 1931. V Nemčiji znaša izdatek za zavarovanje nezaposlenih, podpore v krizi in dobrodelnost občin 1151 milijonov mark 1928, leta 1931 pa 2973 milijonov. V Veliki Britaniji so bili stroški za obvezno zavarovanje nezaposlenih že leta 1924-23 izredno visoki (51.5 milijona funtov šterlingov), do leta 1930-31 so se podvojili (101.3 milijona) in za 1932-33 utegnejo znašati okoli 120 milijonov funtov. V Italiji se je strošek v ta namen od 1924-25 za obvezno zavarovanje počel porasti (33.8 milijona lir), 1930 pa 115.6 milijona lir). Na Nizozemskem so se izdatki v prostovoljnem zavarovanju v zadnjih sedmih letih počel porasti. Isto velja za obvezno zavarovanje na Poljskem. V Švici so se dvignili izdatki od 2.6 milijona frankov 1925 na 37.6 milijona 1931. Te številke ne obsegajo podatkov organizacij, dobrodelnih ustanov, posebnih skladov itd. In vendar so kljub nepopolnosti prav vidno izpričevalo o bremenih, ki jih morajo nositi posamezne dežele zaradi nezaposlenosti.

Za Nemčijo in Veliko Britanijo je bil napravljen poizkus, v kakšnem razmerju so ti stroški z narodnimi prejemki.

V Veliki Britaniji so znašali narodni prejemki (brez prejemkov iz prekomorskih krajev) 3.332 milijonov funtov šterlingov in celotno izplačane mezde in plače 1709 milijonov. Izdatki za nezaposlenost znašajo torej 3.7% vseh prejemkov ali 7.3% celotno izplačane mezde. V Nemčiji je znašal narodni prejemek 1931 okoli 57 milijard mark, izdatki za mezde in plače pa 33 milijard. Okroglo torej 5.2% narodnih prejemkov v celoti ali 9% na izplačane mezde. — V tem razmerju so torej celotni prejemki in mezde ter skrbstvo za nezaposlene, ki jih je zakrivila — kriza.

Odprava telesnega plodu na Latiškem dovoljena.

Latiški parlament je na predlog socialnih demokratov sprejel zakon, po katerem je umetni splav dovoljen. Splav sme izvršiti zdravnik, če je zdravje in življenje matere v nevarnosti. V teku prvih treh mesecev smejo zdravniki izvršiti splav, če se hoče preprečiti rojstvo otroka s hudimi duševnimi ali telesnimi napakami, pa tudi, če bi rojstvo materi ali rodbini nakopalo težka materijalna bremena. Za zakon je glasovalo 50 poslancev, proti pa 35. — Zakon upošteva higijenske in današnje socialne razmere, ki bodo morale tudi po drugih državah dovesti do zakonskih reform, zlasti, ker kapitalizem noče ničesar slišati o pravicah delovnih množic do življenjske eksistence.

Iz razprave o skrajšanju delov- nega časa v Ženevi.

Sodrug Jouhaux (Francija) je dne 11. t. m. prvi govoril izmed zastopnikov delavcev na pripravljali seji odbora za skrajšanje delovnega časa. Rekel je:

Poizkuša se izboljšati krizo z znižanjem mezd. Dogodilo se je pa nasprotno: gospodarski položaj je to še poslabšalo.

Povprečno znaša mezdni delež pri pridelovalnih stroških le 25 do 30 odstotkov, večina pridelovalnih stroškov ostane nedotaknjena. Po vseh deželah vlada preveč kapitalizirana industrija. Ob naraščajočih nalaganjih kapitala in naraščajočih rentah pa nazadujejo zaposleni in mezde vzdržema. Ne namerava se izvesti deflacija, zato tudi ne bo mogoče doseči znižanja pridelovalnih stroškov.

Delavstvo ne bo dopustilo, da se s skrajšanjem delovnega časa obenem poslabšajo tudi njega življenjske razmere.

Sedanje realne mezde značijo najskrajnejši življenjski minimum, ki se ne sme poslabšati, če se noče zopet kupno moč nevarno zmanjšati in krizo iznova poostri. Predvsem je treba jasno pokazati, kam vodi pot. Stitideseturni teden ni le socialna, ampak tudi industrijska in gospodarska zahteva. Vsi dosedaj porabljeni pomočki zoper krizo so odrekli!

Jouhaux je prečital statistiko, po kateri je

več kot ena šestina delavcev na svetu brez posla.

To je najbolj eklatanten bankrot obstoječega gospodarskega reda. Treba je porabiti pomočke, ki jih razvoj sam diktira. V razdelitvi dela in njega produktov pa se mora še

poleg tega nastopiti nova pota. Ni mogoče, da bi še dalje bilo 30 milijonov ljudi obsojenih na nezaposlenost. Dokler obstoja to stanje, se ne more nobeno javno gospodarstvo izravnati. Kljub vsem naporom bodo prejemki padali, izdatki pa naraščali. In zopet je Jouhaux navedel strahovite številke.

milijardne vsote po vseh deželah za podpiranje nezaposlenih.

Zaradi tehničnega razvoja postajajo veliki kontingenti delavcev trajno brez dela, zlasti delavci, ki so prekoračili 45. do 50. leto. Vse to sila k skrajšanju delovnega časa. Kam naj sicer vodi izbruh obupanja nezaposlenih množic po vseh deželah!

Jouhaux je končno zahteval, da konferenca odredi delovni čas v sorazmerju s poraslo produktivnostjo. Ne le vlade, tudi industriji so zahtevali skrajšanje delovnega časa. Mednarodna organizacija dela je zato tu, da spravi v delovni proces več pravičnosti. Na zahtevo, ki jo stavi delavstvo, je treba odgovoriti z da.

Še bo treba borbe za 40 urni delovni teden

Na mednarodni konferenci dela v Ženevi so v četrtek, dne 19. t. m., delodajalci in nekateri delegati držav z 31 glasovi proti 21 glasovom delavskih zastopnikov zavrnili zahteve delavske delegacije po uvedbi 40 urnega tednika ob nespremenjenih mezdah. Glasovanja se je vzdržalo 17 delegatov.

Delavstvo bo torej moralo podvojiti svojo borbo za uvedbo 40-urnega delovnega tednika ob neznižanih dosedanjih mezdah.

Hitler dobiva korajžo.

Komunisti so dobili ukor.

V nemški pokrajini Lippe-De-mold so imeli v nedeljo deželno-zborske volitve, pri katerih so nacionalni socialisti dobili okoli 5000 glasov več kakor pri prejšnjih volitvah. Na glasovih so pridobili tudi socialni demokrati okoli 4000 glasov več, dočim so komunisti nazadovali za 3600 glasov.

Celoten rezultat volitev nam še ni znan, vendar je iz objavljenih števil razvidno, da so fašiste volili pripadniki meščanskih strank, socialne demokrate pa delavstvo, ki je prej glasovalo za komuniste. Zaraditega je govornik v Moskvi po radiju grajal politiko nemške komunistične stranke in ji očital lenobno.

Hitler in njegova glasila pa z ozirom na ta nepričakovani porast svojih glasov, ki so povsem trenutnega pomena, groze kanclerju Schleicherju, da bo glasovala njihova frakcija za nezaupnico vladi, ki jo predlagajo socialni demokrati in komunisti, češ, da dobi pri prihodnjih volitvah večino in oblast v parlamentu.

Socialni demokrati pozdravljajo ta fašistični sklep. Izjavljajo kategorično in z zaupanjem, da so po vseh dogodkih v političnem razvoju potrebne volitve. Potreben je plebiscit naroda, ki je imel priliko gledati zločinstva in korupcijskično politiko nemških nacionalnih

socialistov, katerih edini namen je, da izroči nemški narod plemstvu in kapitalizmu v absolutno oblast. Zato, ker se socialna demokracija bori proti tej nameri narodnih socialistov, zapušča trezno delavstvo komunistično stranko, ki noče enotne bojne fronte ter se bori proti socialni demokraciji z enakimi pomočki kakor nacionalni socialisti, ti največji izdajalci delavskih interesov.

Seveda išče tudi kancler Schleicher, kako bi se izmotal iz te situacije. Če dobi nezaupnico meseca marca v parlamentu, bo parlament razpustil. Prej pa bo še skušal z desničarskimi strankami izpopolniti vladu ter nato šel v volilno borbo. Položaj v splošnem kaže, da nacionalni socialisti ne bodo prodrli s svojo širokoustnostjo, marveč, da bo po sedanjih prikriti diktaturi v Nemčiji zavladovala zopet demokracija.

Venizelos zopet predsednik grške vlade. Po odstopu monarhistične vlade je zopet sestavil vladu republikanec Venizelos. Pridobil je za sodelovanje Kafandarisa, Papanastasiusa, Mihalokopulosa in Milanosa. Nova vlada ima v parlamentu 126 glasov proti 95 glasovom monarhistov in 20 glasom drugih nasprotnikov. Venizelos utegne razpustiti parlament, če bi se večina krhala.

Stanje rudarskega zavarovanja.

(Konec.)

Ako pogledamo na kratko potek zavarovanja, vidimo to-le: V zavarovanje je pristopilo članstvo, kot rudarji profesionisti z že pridobljenimi pravicami, ki so bile pokrite z vojnimi posojili. Ta situacija se je nadaljevala na ta način, da se je za to zavarovanje skozi 6 let najboljše konjunktore rudarske industrije plačevalo minimalne prispevke, a od leta 1925. sicer povišane prispevke, toda premajhne ali zavarovana doba je narasla za celih 14 let. Prosperiteta zavarovanja je bila s tem izključena in ostalo je še samo eno vprašanje, kako dolgo? — Prej ali slej bi se bilo moralo v tem zavarovanju ukreniti najradikalnejše mere, da se isto obdrži na poslovanju, toda prišla je gospodarska kriza z vsemi mogočimi posledicami, ki ni prizanesla tudi rudarski industriji in rudarsko zavarovanje je popolnoma paralizirano. **Po vsem gori navedenem torej ni gospodarska kriza vzrok današnjemu stanju rudarskega starostnega zavarovanja, temveč ona je nastop tega stanja samo pospešila.** — Kaj bo sedaj dalje, je težko reči! Kdo moral tu največ žrtvovati? Žrtve bodo morale biti velike bodisi na eni ali na drugi strani. Ali bode rudarska industrija zmožna, da vsaj deloma rekonstruira neobstoječe fonde, ali bode država žrtvovala iz svojih sredstev, ali pa ostanejo samo še tretji in to so zavarovanci, da se njim brišejo vse pridobljene pravice?

K celemu poteku tega zavarovanja moramo pridodati še en zelo važen faktor, ki je tudi izdatno pomagal pri celi demontaži in to je **obrestovanje rezervnih fondov.** Vemo tedaj, da vrednostni papirji niso dajali nikakih obresti, pri minimalnem plačevanju prispevkov v prvih 6 letih so bile te obresti minimalne, v daljnjem poteku pa, ko se je plačevala povišana premija, je pa ista komaj zadostovala za tekoče izdatke in ni se ustvarjal nikakršen rezervni fond in zopet so obrestji popolnoma odpadle. Pomisliti je namreč treba, da pri nekoliko stotilijonskem fondu znašajo obresti letno lepe desetmilijonske vsote, ki so sestavni in bistveni del v celem zavarovanju. Previdno in racionalno gospodarstvo s takimi fondi prinaša nosilcu zavarovanja ogromne koristi, katere so najbolj vidljive in občutne v zniževanju prispevkov.

Presojamo s tega stališča današnji položaj naših rudarjev, ko pri nas še ni vpeljano zavarovanje brezposelnih, tedaj nam je jasno, **da te dve tretjini zaposlenih rudarjev ne moreta vzdrževati tretje tretjine nezaposelnih,** čeravno se skuša vse mogoče.

Ako bi se pa starostno zavarovanje v preteklih 14 letih izvajalo po pravih principih in bi prispevki kakor tudi rezerve bili pravočasno valorizirani, bi danes to starostno zavarovanje brez vsakih zaprek lahko nadomestilo zavarovanje brezposelnih. Z začasnimi upokojitvami brezposelnih bi bila največja revščina rudarjev ublažena. Niti najmanj pa ni socialno in humano, ako se staremu rudarju ospori pravico na njegovo pridobljeno pokojnino in to še od strani bratovske skladnice, ki je bila že od nekaj sveta socialna institucija celega rudarstva.

L.

Nova mandžurska vlada si hoče nabaviti tudi svojo mornarico. Seve iz Japonske.

Moderno utemeljevanje podražnja kruha

Vse drugo je krivo, samo pohlep po dobičku ne.

V Zagrebu, Beogradu in drugod so že podražili kruh. Ljubljanski list poroča, da so v petek to storili tudi ljubljanski peki, ker se je moka podražila. Ljubljanski peki, pravi poročilo, so skromni. Zvišali so cene samo za 45 par, dočim so jih v Beogradu za 50 par. V bodoče bo veljal kilogram belega kruha 4.75 Din, kilogram črnega kruha pa 4.25 Din.

Kako utemeljujejo ljubljanski in zagrebški peki svoj korak. Moka se je podražila od 3.30 na 4.06 Din za kilogram. Dalje je vzrok, ker nimajo gotovine (konsumenti naj jo preskrbe!) in je dražji kruh logična posledica. (Vedno so takoj zvišali cene, če se je moka podražila!). Pekom moka nihče ne kreditira. (A zato naj preskrbi konsument obratni kapital!) Največ je pa temu kriv padeč konsuma. (Ali bo konsum narasel, če bo kruh dražji?) In nazadnje pokažejo usmiljeno srce, da se mora kruh podražiti, da ne bo še več pekovskih pomočnikov brez dela.

Nimamo statističnih podatkov na razpolago. Zaradi tega je številčno težko polemizirati z utemeljitvijo cen. Jasno pa je, da je vsa opravičba preračunjena na konsumente, ki naj bi znašali skupaj večji dobiček ter vzdrževali slabotno obrt, če je kaj resnice na »jamranju«. Verujemo, da je konsum padel, vemo pa tudi, da bo še bolj padel, če bo kruh dražji. Doseženo bo s tem izkoriščanje konsumentov, ne pa pomagano obrti.

Taka utemeljevanja so jako jalova. Več tisoč rudarjev, več sto tekstilnih in drugih delavcev je ob delo, ob zaslužek, pa se nihče ne briga zanje. Poiskati si morajo delo drugje, če ga najdejo. Iti morajo s trebuchom za kruhom. Kakšne privilegije imajo torej ti obrtniki, ki nikakor ne delajo s tako majhnimi zaslužki? Nikjer pa ni besedice o tem, kako mizerne zaslužke imajo naši pekovski delavci.

Socijalno pomeni to zvišanje cen najtežji udarec za one, ki si pogostoma kupijo komaj košček kruha, da si uteše glad.

Pretep v pruskem deželnem zboru. Današnja demokracija je bolna, ker ljudje niso demokratični. To velja tudi za pruski deželni zbor. Dne 17. t. m. je imel pruski deželni zbor zopet sejo, na kateri je prišlo med komunisti in nacionalnimi socialisti do pretepa. Komunistični poslanec je zakričal fašistom, da so »feiges Gesindel« in pretep se je začel, ki se je pa kmalu polegel in sta bila dva poslanca pretepača izključena od ene seje.

Mihail Zoščenko — Iv. Vuk:

Humoristično-satirične zgodbe.

Mesečno nam diktira elektroštevec — no, bodimo pošteni — nič več kot dvanajst rubljev. Pardon, v najslabšem mesecu je naštel nekoč trinajst... Tako je bilo, se razume, v tistem času, ko je stanovalec znorel. Kontrolo je izborno organiziral. Rekel sem že, da ni spal in je vse noči potoval okrog in vsak trenotek revidiral. Sedaj je pogledal tu, sedaj zopet tam. In neprestano je pretil, da bo s sekuro usekal, če bo kje dognal razsipnost. Čudež, da drugi stanovalci niso pri tem tudi znoreli.

Elektrika je stala torej mesečno okrog dvanajst rubljev.

In nenadoma jih je bilo treba plačati šestnajst. Oprostite! Kaj se godi tu? Kateri falot nas je tako ogoljufal?

Zmerjanje, kletvice, psovanje — ali plačali so! Meseč pozneje je pokazal elektroštevec zopet šestnajst.

Neki pošteni stanovalec je naravnost rekel: »Prijetna zadeva! Živimo kakor svinje in štedimo, a drugi nimajo z elektriko nobenega obzira! Zakaj bi ga mi imeli. Tudi mi bomo kuhali čaj in rezance.«

Drugi mesec je pokazal elektroštevec devetnajst.

Stanovalci so se ustrašili, vendar so plačali. Plačali so in začeli še bolj tratiti. Luči niso ugašali. Študirali so algebro. Kuhali so rezance.

Katoliška akcija proti Judom.

Obenem ogromni milijoni slovenskega kmečkega denarja za žide.

Kaj piše katoliški »Slovenec«? Blatenje socialistov.

Zadnjič smo poročali, kako se ogrevajo fašisti za najostrejši boj proti židom. Menda so se v redakciji »Slovenca« zbal, da bi si pridobili nacisti monopol na komodno in bogu dopadljivo zmerjanje na žide, pa so se v nedeljskem »Slovenec« podvzeli kar z dvema bojnim protizidovskima člankoma, ki nosita naslove

»Židovsko vprašanje« in »V židovskem mravljišču«.

Videli bomo, kako je v obeh taborih gonja proti židom le grda demagogija, dobrodošlo sredstvo, da udarijo proti svojim edinim nevarnim nasprotnikom, socialistom. V resnici pa se v isti sapi ti sveti bojovníki antisemitizma, protizidovstva, ne samo družijo z židi, ampak jih celo podpirajo z ogromnimi milijoni slovenskega kmečkega denarja.

V članku »Židovsko vprašanje« piše »Slovenec« o židih med drugim sledeče:

»Židje se radi selijo, dostikrat so v to prisiljeni, ker jih preganjajo. To jih je pa dovedlo do tega, da svoje imetje drže v likvidnem stanju: v denarju. Radi tega so se vdali bankarstvu, delniškim družbam in borznim spekulacijam. Židje poznajo vse tajne v trgovini in na borzi in prav zato so tudi za gospodstvo.«

Loža in njen potomec, liberalizem, želita s pomočjo »kraljevske« umetnosti popolnoma izrinuti iz lica zemlje vse, kar je nadnaravno. V dobi »proletarijata« se socijalizem zavzema za isto naložo. Težak položaj »proletarijata« po raznih tvornicah goji nado na boljše bodočnost. Vse to se pa v Evropi razbije, ker imajo židje premoč v ložah in v socijalizmu.

Kapitalizem in socijalizem stojita pod inspiracijo in v lasti židov... In kaj zdaj? Ali naj se navdušujemo za antisemitizem? Tudi za to je vedno več glasov... Ali ni torej prva dolžnost vsakega katoličana, da postane antisemit?... Pa bodo po Sv. Pavlu tudi židje nekoč postali katoličani; tudi bo nekoč Bog sam rešil semitsko vprašanje.«

Židje so »vjedljiva uš«...

A v članku »V židovskem mravljišču« prinaša nedeljski katoliški »Slovenec« dopis iz Poljske, v katerem pravi med drugim:

Karikasa hočejo na vsak način spraviti na šafot. Znani ogrski komunist Karikas, o katerem smo že poročali, je bil aretiran, ko je prevzel posle vodstva ogrske komunistične stranke, potem ko je bil prejšnji vodja komunistov First obsojen na smrt in obešen. Ker obtožba rovarjenja proti državi ne zadostuje, da bi ga mogli obsoditi na smrt, iščejo sedaj za novim zločinom, ki bi mu ga nprtili. Tako ga sedaj obtožujejo, da je v dobi komunističnega tribunala sodeloval pri obsodbi nekega župnika, ki je bil radi kontrarevolucionarnosti obsojen na smrt in ustreljen. Nimajo pa za to nobenih dokazov, kakor izpovedbe plačanih prič. Za Karikasa, ki je zelo ugleden ogrski socijalni pisatelj, so se že svoj čas zavzeli s posebno peticijo z mnogimi podpisi iz vse Evrope odlični kulturni delavci. Kakor pa vse kaže, se

»Židov je na Poljskem ogromno. Strana narodna manjšina 3—4 milijone, fanatična, vjedljiva uš, trmasta ko parazit, ki piše kri na glavni življenjski sili. Komaj, da si človek, ki pozna žide samo iz llice v Zagrebu, upa prestopiti v Nalevski, kjer prebivajo te ogromne mase Izraela.«

»Nekateri so se povzpeli in njihove izlozbe so polne luksusa in svetlobe. Židje, ki so se iz Ghetta preselili med denarno in trgovsko buržuazijo in čakajo samo, da po vplivu denarja sedejo na vrat tudi političnemu življenju.«

»Židu je vseeno, kdo gospodari v državi, Nemec, Rus, Poljak. Vsakemu se prilagodi, vsakoogar jeziki se nauči, vsakega brez očitkov vesti tudi ob prvi priliki izda, če je tako treba.«

In vendar 34 milijonov Din slovenskega denarja za enega žida!

Tako gre to zmerjanje izraelitskega naroda naprej skozi oba članka. Mi se za to ne bi zmenili, če ne bi »Slovenec« skozi to poulično zmerjanje vlekel še drugo rdečo nit, napadanje socialistov. Da pa katoliški gospodje tudi v tem vprašanju v resnici drugače mislijo in še bolj drugače delajo, to je, sami najboljši podpirajo te osovražene žide, so dokazali najbolje s tem, da je dala katoliška Zadruga gospodarska banka lastniku tovarne lepenke v Sladkem vrhu, »ob severni slovenski meji«, g. Mavru Sesslerju iz Zagreba, »— iz llice«, nič manje kot 34 milijonov Din posojila. Dala je torej v te zasovražene židovske roke ogromne milijone težko pristradanega slovenskega kmečkega denarja, od tega 8 milijonov že v času najhujše denarne krize, komaj pred enim letom.

Katoliški slovenski voditelji pa družabniki židov.

Istočasno so baš v obmejnem slovenskem Mariboru najizrazitejši slovenski katoliški voditelji, kot bivši župan, dr. Alojz Juvan, celo družabniki pri tovarnah židov. Tovarnar Sessler pa je šel med tem v poravnavo s 40% in 50 milijoni dolgov, kot smo že poročali in so torej od gornjega slovenskega kmečkega denarja težki milijoni v poravnavi... Ravnatelj te katoliške banke, ki je dala g. Sesslerju 34 milijonov, pa je danes v službi g. Sesslerja...

Tak je torej boj katoliških slovenskih voditeljev proti židovstvu v resnici.

madžarska reakcija* malo ozira na proteste kulturne Evrope.

Protest delavske delegacije v Ženevi. Ob otvoritvi seje pripravljalnega odbora za skrajšanje delovnega časa, je delavska delegacija predložila uradu spomenico, v kateri obžaluje, da se kmetijstvo ne udeležuje seje o skrajšanju delovnega časa. O tem vprašanju se že ni govorilo od leta 1921. Konferenca naj naroči mednarodnemu uradu dela, da se naj takoj uvedejo poizvedbe v svrhu sklenitve konvencije o delovnem času tudi v kmetijstvu. — Zahteva je opravičena, ker se tudi kmetijstvo industrializira bolj in bolj.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Meseč pozneje je kazal elektroštevec šest in dvajset.

In sedaj se je pričela prava orgija.

Z eno besedo: Ko je elektroštevec končno pokazal osem in trideset rubljev, se je moral tok prekiniti. Zakaj nikdo ni hotel plačati. Vsi so odrekli. Le intelektualci je prosil in zgrabil za žico, ali nikdo ni imel usmiljenja. Žica je bila prerezana.

Naravno, ne za vedno. Nikdo ni zoper elektrifikacijo. Pri nekem zborovanju stanovalecev, sklicanem v ta namen, je bila sprejeta resolucija, da ni nikdo proti elektrifikaciji in da se bomo pozneje priključili k skupni mreži. Medtem pa je dobro tako, kakor je. In sicer tem bolj, ker je pomlad pred vrati. Svetlo bo. In nato pride poletje. Ptčki bodo gostoleli. Kdo potrebuje še luči? Dokler ne pride zima, se bo že nekaj uredilo. Potem bomo morali tok zopet vključiti. Mogoče bomo vpeljali kontrolo ali kaj podobnega.

Med tem počivamo od domačih skrbi.

2. Pelagija.

Pelagija je bila analfabetka. Niti svojega primka ni mogla napisati.

In moč Pelagije je bil odgovoren sovjetski funkcionar. In akoravno je bil preprost človek in iz vasi, se je vendar v mestu tekom petih let, kakor se spodobi, visoko povzdignil. In znal ni samo napisati svojega primka, nego kdove kaj še vse.

In zelo ga je žalostilo, da je bila njegova žena analfabetka.

»Pelagija, nauči se vsaj podpisati svoj primek,« ji je govoril. »Moj primek je lahko napisati, saj obstoji samo iz dveh zlogov: Kuč-kin, in ti tega ne veš... Nerodno...«

Ali Pelagija je odmahnila z roko in rekla:

»Kaj meni tisto, Ivan Nikolajevič? Z leti sem vedno bogatejša. Roka se mi ne giblje več prav. Kaj se bom sedaj učila in zlogovala črke? Naj se le rajši mladi pionirji uče, jaz bom pa svoja leta že tako preživela.«

In moč Pelagije je bil zelo zaposlen človek in ni mogel svoji ženi posvečati mnogo časa. Zmajal je samo z glavo in rekel: »Ah, Pelagija, Pelagija...« In je obmolnil.

Ali nekoč je Ivan Nikolajevič vendarle prinesel knjigo.

»Glej, Pelagija,« je rekel, »to je najnovejša čitanka. — Za samouke, po najnovejši metodi sestavljena. Jaz sam,« je rekel, »ti bom pokazal.«

Ali Pelagija se je le smehljala, vzela knjigo, se zasukala sem in tja in jo položila v skrinjo. — »Naj,« je rekla, »tam nekoliko poleži, mogoče bo vnukom prav prišla.«

Ali nekega dne se je Pelagija knjige vendarle lotila. Ivana Nikolajeviča sukno je trebalo zakrpati; rokava si je nekje obribal.

In Pelagija je sedla k mizi. Vzela je iglo v roke. Dejala roke pod podlogo — nekaj je tam zaškripalo.

»Denar morda?« je pomislila Pelagija.

Gleda. Pismo. Lep in čist ovoj, tanke črke in papir, ki je dišal po parfumu ali kolinski vodi. Pelagiji je bilo tesno pri srcu.

(Dalje prihodnjič.)

gih so izprožili misel, da naj bi se Avstrija proglašila za nevtralnno državo, kakor je Švica. Nevtralnost bi morale priznati Avstriji velesile in eventualno tudi Društvo narodov. Vendar so razlike med Avstrijo in Švico. Avstrija ni strateško zaokrožena, niti zaokroženo gospodarstvo. Namen te politike je, izločiti vprašanje priključitve Avstrije Nemčiji in jo odtegniti drugim, zlasti italijanskim vplivom. Malo je verjetno, da bi ta načrt akceptirali Nemčija in Italija.

V znamenju demonstracij. Raznim političnim in nacionalističnim »aufbiksarjem«, ki zelo radi demonstrirajo po dunajskem Ringu, so se pridružile zadnje čase razne bolj prozaične »branže«. Zadnjič enkrat so demonstrirali preostanki dunajskih fijakerjev s svojimi kljuseti, zadnjo nedeljo so pasirali Ring dunajski autotaksiji v strnjenih avtokolonah, da demonstrirajo proti visokim davščinam, zlasti proti davku na bencin. Prihodnji teden nameravajo dunajski trgovci s premogom in drvami na drobno zapreti za en dan svoja oddajališča in z družinami in s svojimi ročnimi vozički, s katerimi razvažajo kurivo, kreniti po Ringu. Rekord si pa vsekakor nameravajo priboriti dunajski mlekarji in lastniki krav, ki hočejo gnati preko Ringa večtisočglavo čredo krav, ki naj protestirajo proti davkom. Ampak, kako bo Ring po tej demonstraciji izgledal?

Japonska se bo skregala z Rusijo. Med Japonsko in Rusijo so se vršila pogajanja za sklenitev nenapadnega pakta. Japonska je pakt odklonila in zahteva mešane komisije, ki naj bi se zedinile glede ponovnih vpisov Japonske na tuje ozemlje. Rusija je odgovorila, da obžaluje, da Japonska ne sprejme dogovora v zmislu Kellogovega pakta. — Japonska je poleg tega naročila v Ženevi, da se Rusija in Zedinjene države ne smejo udeleževati konferenc glede japonsko-kitajskega spora pri Društvu narodov.

Buharin in Rikov, ki sta simpatizirala s komunistično opozicijo, sta na zadnjem kongresu ruske komunistične stranke pred Stalinom javno preklicala svoje »zmote« in se priznala v vsem solidarnim z oficijelnim kurzom stranke.

Splošno mobilizacijo je odredila kitajska narodna vlada. Tako trde namreč v Tokiu. Kitajske čete se zbirajo ob železniški progi Tientsin—Šanhajkvan in ob Džeholski meji. Japonska je poslala v področje Šanhajkvana dve sveži brigadi.

Kitajski generali so se sporazumeli, tako poročajo iz Pekinga. Znano je, da obvlada nankinška vlada le manjši del Kitajske, medtem ko gospodujejo v njenem večjem delu razne sektorske vlade in posamezni, med seboj skregani generali, ki se za Nanking dosti ne zmenijo. Znano je tudi, da so se posamezni teh generalov postavili v službo tudi nacionalnim kitajskim sovražnikom, če so jih dobro plačali. (Spomnimo se Čangtsolinal!) Tudi generala Ma in generala Čangsuljana so že skušali Japonci podkupiti. Ravno ta nesloga med kitajskimi provincami in njihovimi generali povzroča tolikšno slabost ogromne kitajske države in omogoča sorazmerno maloštevilnim Japoncem, da resno ogrožajo njen obstoj. Če je res, da so se vse kitajske province in vsi njeni generali pod vplivom velike nevarnosti, ki grozi vsej Kitajski od Japoncev, končno sporazumeli, bo to vsaj ena dobra stran japonske invazije.

Amerika ne bo priznala Mandžurije. Ameriški državni tajnik Stimson je izdal nalog vsem ameriškim diplomatom, akreditiranim pri evropskih vladah, da sporoče tem vladam, da Amerika ni spremenila svojega stališča v kitajsko-japonskem sporu in da ameriška vlada v nobenem slučaju ne bo priznala teritorialnih sprememb na Daljnem vzhodu. Kar se pa tiče akcije Društva narodov za rešitev kitajsko-japonskega spora, se je Amerika ne bo udeleževala in smatra, da nosi odgovornost za to akcijo izključno le Društvo narodov.

Državni kapitalizem.

(Konec.)

Pod tem pritiskom mora reševati država socialni problem. Njeno socialno udejstvovanje je zapadeno v socialni politiki, ki postaja pomembna ustanova. Povečanje socialnih nasprotij med državljanji sili državo k socialni politiki. Ne samo to. Vodi jo tudi iz podpornega in nadzorstvenega gospodarstva nad zasebno proizvodnjo v pravi državni kapitalizem. Demokratična država je boljše raznosmernih interesov. Na eni strani si jo hoče osvojiti zasebno lastništvo, na drugi strani pa se poteguje za njeno moč gospodarsko šibko delovno ljudstvo. Vsa ta borba izvira iz lastniških nasprotij. V njej se čvrsti državni kapitalizem, ki poskuša mirno vplivati na obe strani. Zato je razdvojen in ne more predstavljati kolektivnega gospodarstva. Dokler je država vezana na zasebno proizvodnjo in dokler jo celo podpira s svojo gospodarsko politiko, tako dolgo se ne morejo razviti kolektivne smeri družabnega gospodarstva. Država ne bo sama od sebe prostovoljno stopila na nova gospodarska pota. Do tega jo bo prisilil le organiziran proletarijat s svojo socialno borbo.

Današnja družba boleha tudi na takih socialnih ranah, ki se jih pri zasebnem kapitalističnem proizvodnem načinu ne da celiti. V poštev prihaja predvsem brezposelnost, v zvezi z racionalizacijo. Vsakdo ve, da pomeni kratek delovni čas malo pridobljene nadvrednosti, in zato slabe dobičke. Dokler pa velja gospodarstvo le dobičkom, tako dolgo ni mogoče rešiti vprašanja brezposelnosti v zvezi z racionalizacijo in s skrajšanjem delovnega časa. Od kakovosti vseh teh treh gospodarskih pojmov sedanosti zavisi gospodarski efekt sodobnega kapitalizma. Istočasno pa so racionalizacija, brezposelnost in delovni čas med seboj tako soodvisni, da bi temeljita sprememba enega ali drugega področja porazno vplivala na vso proizvodnjo dobičkov. Vprašanje brezposelnosti se da rešiti ob naraščajoči racionalizaciji

le s sorazmernim skrajšanjem delovnega časa in ne s pospešeno zasebno proizvodnjo ter njej sledečo nadprodukcijo, kakor mislijo nekateri naivni zdravniki zavoženega kapitalizma. Če investira država svoj denar v zasebna podjetja, tedaj jo vodi do tega delovna skrb, da obvaruje delavce brezposelnosti. S tem pa še ni rešena gospodarska kriza družbe. S pospešenjem zasebne produkcije preko potrebnih mej se pričinja nanovo tisti proces, ki vodi do novih kriz: to je nadprodukcija. V takih razmerah ni mogoče misliti na temeljite socialne reforme, ki bi privedle do kolektivnega gospodarstva. To potrjujejo tudi izkušnje socialističnih strank, ki so hoteli pod zaščito kapitalistične države uresničiti svoje socialno-politične cilje. Bile so le iluzije, pričakovati od takega sistema nekaj, česar v resničnosti ne more dati. Državni kapitalizem je treba razumeti dijaletično, ker ni neka stalna, neizpodbitna stvar, temveč produkt nervoznega pozno-kapitalističnega razvoja. Mnogi mislijo, da predstavlja državni kapitalizem že socializem, kar pa ni res. Državni kapitalizem nima z načeli socializma ničesar skupnega. V bistvu je enak vsakemu drugemu kapitalizmu in se razlikuje le v tem, da ga upravlja država. Ker se drži načela popolne gospodarske individualnosti, ostane tuj kolektivnim zahtevam bodočnosti vse do tlej, dokler se naslanja na zasebno-pravni gospodarski red. Zasebna podjetnost bo doče družbe mora služiti skupnosti. Kakor je znal človek s tehniko nadvladati naravo, tako si bo moral v bodočnosti urediti družbo.

Popoln državni kapitalizem, kjer bodo nadvladala državna podjetja pod političnim pritiskom proletarijata moč zasebnega gospodarstva, postane najlažji prehod v novo družabno obliko. Namesto demokratične nastopi socialna država. Proizvajalna sredstva postanejo skupna last.

V—č.

Grčar Viktor:

Pravljica o Velikem Mariboru.

Je pravljica, ki govori, da se vsakih sto let enkrat nebesa odpro. Kdor ima slučajno srečo, da se ravno takrat vanje zagleda in je tudi pameten ter razpolaga s priličnimi željami, temu se vse te želje uresničujejo in nepopisna sreča ga spremlja vse njegove žive dni. To je menda edini slučaj, v katerem človeku pečeni golobje sami v usta prilete. Pa še ta je samo v pravljici.

V resnici, t. j. v človeškem doseganju, pa je treba za vsak uspeh poštenega truda, pameti pa ne za goli slučaj, temveč za danes in za jutri in za cele kilometre naprej. Samo od sebe ne nastane nič, ne golobi, pa tudi Veliki Maribor ne.

V zadnjih tednih je nastalo v javnosti dokaj prerekanja o priključitvi okoliških občin mestu Maribor. So za, in so proti. Vendar pa stvarnega in resnega razpravljanja v javnosti v tem ni ravno opaziti. Kajti tiste županske resolucije od Renčlja v Pobrežju ne nosijo takih znakov in ako so zbrani zastopniki z njimi hoteli položiti izpit svojih županskih usposobljenosti, ta izpit ni bil srečno položen. Zakaj in kako, o tem bom imel še priliko povedati svoje.

Moram pa še zastopnike okoliških občin (ne prebivalstva, se držnem skromno pripomniti) vendarle takoj potolažiti. Velikega Maribora naj se ne boje preveč. Saj se zanj pravzaprav nihče ne bori, izvzemši nekaj novinopiscev, ki se jim kedaj-pakedaj zahoče prikazati svetle sanje, kako bo nekoč, ko bo Maribor najmanj Pariz in se bo svet vrtil okoli njega. Sanje morejo biti prav lepe, imajo pa samo neprilčno lastnost, da si namreč zjutraj lačen, četudi si v sanjah celo noč žgance jedel.

Pri onih činiteljih v mestu, ki bi bili poklicani, ne čakati, da jim iz Beograda mogoče pečen nov Maribor sam prifrči v naročje, ampak aktivno in dosledno delati na ustvarjanju mestne bodočnosti, ne opažamo ne volje ne umevanja za to vprašanje. To trditev mi ne bo težko dokazati. Sam sem kot član mestnega občinskega zastopstva ponovno sporočil to zadevo, ne da bi to le količkaj zaleglo. Omejim se le na zadnja tri leta. Pri proračunski debati dne 27. nov. 1929 sem stavil v občinskem svetu predlog, naj se mestnemu načelstvu naroči, da predloži obč. svetu tekom treh mesecev detajlno izdelan predlog gle-

de inkorporacije okoliških občin. Predlog je bil soglasno sprejet in preteklo je ravno štirikrat tri mesece, da smo zamogli soglasno ugotoviti, da ni mestno načelstvo v tem pogledu storilo ničesar. To je bilo pri seji občinskega sveta dne 18. 12. 1930, kjer se je zopet obravnaval proračun. Ponovil sem svoj prošletni predlog z istim terminom in istim besedilom, zopet je bil soglasno sprejet in zopet s strani mestnega načelstva suvereno ignoriran. Pa je vendar zopet preteklo leto in v občinski seji dne 27. 11. 1931 pri zopetni obravnavi občinskega proračuna sem se povrnil na predmet in ponovno predlagal, da se mojim predlogom glede inkorporacije brez-pogojno ustreže. Zopet soglasno sprejeto in zopet popolnoma enako obravnavano s strani mestnega načelstva. Pa so se med tem izmenjali režimi in župani, no, usoda mojega inkorporacijskega predloga je bila trdnjša nego vsi režimi: vse vedno glas vpijočega v puščavi. In zdi se mi, če mi da Bog živeti še kakih devetdeset let, in me milost božja pusti ta čas še dalje razgrajati po občinskem svetu, bo pač moja usoda ista, leto za letom znova zahtevati obravnave tega predmeta in leto za letom z enakim uspehom. Samo ne daj Bog, da bi moral isto delati tudi na onem svetu naprej! To bi pač bila očitna kazen božja!

(Dalje prihodnjič.)

Maribor.

DELAVSKA PREDSTAVA V MARI-BORSKEM GLEDALIŠČU se vrši danes v soboto, dne 21. t. m. točno ob 20 uri. Vprizorjena bo zgodovinska drama Bratka Krefta

»CELJSKI GROFJE«.

Delavci, nameščenci, ne zamudite ugodne prilike in udeležite se predstave polnoštevilo. Vstopnice v predprodaji se dobijo po skrajno nizkih cenah.

Kreftova drama je odrsko delo, ki se precej razlikuje od dosedanjega podajanja zgodovine na odrskih deskah pri nas. V njej ne najdemo le mirne slike čuvstva in utripov življenja fevdalnega sveta. Dramatik se že globlje in razgalja dinamiko zgodovinskega dogajanja. Fevdalna družba ni neizpremenljiv socialni red. Kakor vsako zgodovinsko dogajanje nosi tudi ona že v sebi kali nasprotja. To je dialektično gledanje zgodovine, ki zmora tolačiti vse življenje iz osnove kvišku. Te metode se je držal Kreft — in z njo pri nas prvi uspel v zgodovinski dramati. Zakonč življenja, ki se porajajo v fevdalni družbi, izhajajo iz kakovosti družbe same, iz njene socialne struk-

ture. V to zvezo je treba spraviti tudi usodo »celjskih grofov«. Ves pohlep po zemlji, po privilegirani rodbinski moči, razredna pravica, kri, vse to je potrebno, da se obdrži fevdalna vladavina. Ljubezen Veronike in Friderika je vključena v te verige, radi njih je kraljica Barbara vlačuga in radi njih se dvigne revolucionar »Pravdač« proti obetajočemu, ker ve: vse se spreminja! Celjani so na višku in streme še višje. Ta rast je posebljena v starem Hermanu. Država je razkosana, na severu Husiti, vojna v Franciji in celjski grofje telmujejo s Habsburžani in Hunyadi — vrednimi sovražniki. Meščanstvo se šele poraja, kmet tlačani. Osvojiti si dežele in pregaziti nasprotnike, to je geslo te dobe. Celjski grofje niso nacionalni knezi, zakaj nacionalno čuvstvo je rodila šele francoska revolucija. Ljudje svoje dobe so, ki se jih ne da prestaviti v drugo okolje in ki se jim ne da usiljevati nekkih načrtov na podlagi idej, ki jih ta doba ni poznala. Da dosežejo svoje cilje, so se posluževali cerkvene avtoritete in nasilja. To so »celjski fevdalci« prav kakor vsi drugi vedeli.

Štedljivost je gotovo lepa čednost, toda ne pri nezaposlenih. V Vašem listu z dne 14. jan. 1933, št. 4 ste na tretji strani, v četrti rubriki pod naslovom »Štedljivost je gotovo lepa čednost, toda ne pri nezaposlenih« objavili notico, v kateri se trdi, da se brezposelnih, ki so bili zaposleni iz sredstev pomožne akcije, pritožujejo, da se jim od njihovega skromnega zaslužka odtegujejo zneski za eventualno podarjeno staro obleko. Naprosamo Vas, da resnici na ljubo priobčite v prihodnji številki Vašega lista naslednje pojasnilo: Trditev, da bi se pri pomožni akciji zaposlenim delavcem pri medzi odtegovala podarjena stara obleka, ne odgovarja resnici. Od obstoja pomožne akcije do danes se ni prodal niti en predmet, ki je bil darovan pomožni akciji. Vsi darovani predmeti katekolni vrste se na pravičen način razdelijo med najpotrebnejše prosilce, pri čemer se naravno daje prednost družinam nezaposlenih, ki so napram zaposlenim v težjem položaju. Pač pa je res, da se delavcem, ki so bili zaposleni iz sredstev pomožne akcije, od dneva zaposlitve dalje odteguje od mezde prehrana v mestni ljudski kuhinji, ako reflektirajo nanjo tudi še potem, ko so bili zaposleni, ker bi se ne skladalo s pravičnim pojmovanjem socialnega skrbstva, če bi se nudila delavcem poleg dela še prehrana in drugo, kajti vse to bi šlo na račun nešteti drugih potrebnih delavcev. Istotako je res, da se gleda na to, da se omogoči pri pomožni akciji zaposlenim delavcem, da poravnajo najemnino, si kupijo kurivo, čevlje itd. proti zmernim odtegljajem od njihovih prejemkov, ki se razdelijo na zelo nizke zneske. Vse to je resnično in tudi utemeljeno, ni pa resnično in to povdarjamo ponovno, da bi se bil kedaj najmanjši predmet, ki je bil darovan pomožni akciji, delavcem zaračunal in odtegnil od mezde. — Maribor, dne 16. I. 1933. Mestni načelnik: Dr. Lipold.

Popisovanje leta 1915 rojenih vojni obveznikov. Mestni vojaški urad v Mariboru poziva vse v Mariboru stanujoče mladeniče, rojene leta 1915, brez ozira na njih pristojnost, da se zglase v uradni pisarni na Slomškovem trgu 11 med 8. in 13. uro radi vpisa v vojaško evidenco. One, leta 1915 rojene in v Maribor pristojne obveznike, ki stanujejo izven mestne občine mariborske, so dolžni prijaviti njih stariši oziroma sorodniki. Pri vpisu je predložiti rojstni in domovinski list.

Za primarija kirurškega oddelka mariborske splošne bolnice je bil te dni imenovan g. dr. Bogdan Lavrič.

Članski sestanek del. tur. društva »Priatelj Prirode« se vrši v ponedeljek, 23. t. m. v društvenem lokalu, »Delavska dom«, Frankopanova ul. 1.

Mariborsko gledališče. V soboto 21. t. m. »Celjski grofje«. Delavska predstava. — V nedeljo, 22. t. m. ob 15. uri »Maks in Moric«, ob 20. uri »Grofica Marica«.

Godba delavskega kolesarskega društva v Mariboru, priredi v nedeljo, dne 22. t. m. izlet s sankami v Laznico. Zbirališče in odvoz ob pol 14. uri izpred koroškega kolodvora.

Trgovina Konzumnega društva na Ruški cesti 7 je odprta dnevno od 8. do pol 13. ure in od pol 15. do pol 19. ure, na kar se vljudno opozarjajo člani-nakupovalci.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Za šolsko decu kupujte le peč nas na Slomškovem trgu št. 6, trgovina Ljudske tiskarne d. d.

Celje.

Akcija hišnih posestnikov. Celjski hišni posestniki nabirajo statistiko, s katero hočejo dokazati ministrstvu za socialno politiko, da zakon v varstvo hišnih najemnikov ni potreben, ker so že sami znatno znižali najemnine. S to akcijo hišnih posestnikov se je pečal tudi ožji odbor akcijskega odbora za pobiranje draginje in je sklenil, da bo plenarna seja ugotovila, če so se sploh in v koliko najemnine kje znižale (kar bi mogla biti le kaka redka izjema), ker je

znano, da se pri večini hišnih posestnikov najemnine niso znižale, pri mnogih pa celo zvišale. Da se zbere tozadeven material, bo sklican tudi širši sestanek najemnikov, ki se bo vršil 25. t. m. ob 8. uri zvečer v spodnjih prostorih Narodnega doma. Ta akcija hišnih posestnikov nam dokazuje, kako se oni boje zaščititi najemnikov. Če bi imeli mirno vest in če bi bile najemnine res tako nizke, kakor pripovedujejo, bi se jim takega zakona pač ne bi bilo treba bati. Kakor nam je znano, se bo na sestanku najemnikov govorilo tudi o ustanovitvi najemniške organizacije, na kar posebej opozarjamo naše čitatele.

Delavska šola se vrši, kakor dosedaj, vsako soboto ob 8. uri zvečer v Delavski zbornici. Na današnjem večeru bo predaval s. Eržen o govorništvu in žurnalistiki, na kar posebej opozarjamo, ker je predmet vreden, da se ga udeleži čim več članov in članic naših organizacij.

Hrastnik.

Delavsko kulturno gibanje. V času, ko je naš delavec izmučen in izmožgan do skrajnosti, si ne išče zabave v hrupnih gostilnah, vendar si pa želi razvedrila, da vsaj za trenutek pozabi vsakdanje skrbi, ki ga neprestano obletavajo kot zli duhovi. Hoteče zadušiti svojo bol, pridno sega po čitavi ter se zbira v pevskih in godbenih društvih, ki jih je v naši dolini precejšnje število. — V nedeljo 15. jan. t. l. je priredila Rudarska godba s sodelovanjem pevskega zbora Svoboda I. instrumentalni in vokalni koncert v dvorani Sokolskega doma v Hrastniku. Rudarska godba, ki jo z veliko poštrevnostjo vodi g. Turnšek, je svoj melahki program odigrala precizno in v dinamičnem oziru zelo zadovoljivo, če pomislimo, da je treba za skladbe: Pškova dama, Rigoletto in Ciganka mnogo študija. — Moški zbor Svobode I s pevovodjo Alojzajem Podlogarjem je rešil svojo nalogo prav častno. V začetku je bil sicer nekoliko plah, a si je kmalu opomogel ter se v lepem podajanju stopnjeval od točke do točke. Pel je z veliko pazljivostjo na pamet in je moral Foersterjevega »Spaka« na zahtevo občinstva ponoviti. Zastopniki vseh slojev so dvorano docela napolnili, v lepem številu so obiskali koncert tudi Trboveljani. Koncert je trajal dve in pol uri in je bilo torej »za malo denarja — veliko muzike«. Brezobzirno se mi pa zdi kajenje v koncertni dvorani in bi naj v bodoče izostalo. D. Č.

Trbovlje.

Slaba reklama! Mati neke trgovke agitira pri rodbinah, ki kupujejo živila, oziroma blago, v prodajnici Delavskega doma na Tereziji, naj to storijo po novem letu pri njeni hčerki, češ, da bo morala odslužiti vsaka stranka pri nas vložiti Din 400.— kavcije, ker drugače ne bo dobila živila, odnosno blaga več na up. Dotična gospa očitno zelo pogreša lepo najemnico za lokal, katero je skozi več let prejemale, sicer se ne bi poslužila v svrhu agitacije teh popolnoma izmišljenih govoric. Gospa je morda že uvidela, da ni imela na svojem »agitacijskem potovanju« zaželjenega uspeha, kajti naši nam zvesti in zavedni člani so 1. njena vabila odklonili in 2. omogočili objavo tega članka. P.

Zagorje ob Savi.

Dramatični odsek »Svobode« gostuje v nedeljo, dne 22. januarja 1933, v dvorani konz. društva rudarjev v Hrastniku z rusko dramo v 3 dej. »Spavaj moja deklica«. Začetek točno ob pol 5. uri popoldne. Svobodaš in vsi, ki jim je na srcu napredek in izobrazba delavstva, naj se v čim večjem številu udeležijo naše predstave. — Družnost!

Kako se spoštuje zakon in naredbe?

Znano je, da zakon za zaščito delavcev določa, da smejo trgovski obrati biti ob nedeljah odprti za največ 2 uri časa. Naredba gospoda bana Dravske banovine iz leta 1930 je to določbo zakona še potencialno in katero bi morali vsi trgovci Dravske banovine upoštevati in se po njej ravnati.

Tega mnenja pa niso gg. trgovci iz Radeč pri Zidanem mostu, kateri se po zvižgajo na zakon in bansko naredbo ter drže nemoteno svoje trgovine ob nedeljah odprte od 7. do 12. ure. Tudi med tednom se ne drže določenega reda.

Na pritožbo trgovskih nameščencev iz Radeč, je Zveza privatnih nameščencev, Oblastni odbor Maribor, že meseca novembra preteklega leta opozorila Srezko načelstvo v Krškem na to kršitev in zaprosila, da naj se pozove gg. trgovce v Radečah, da se morajo držati pri odpiranju trgovin ob nedeljah zakonito določenega časa. Na to našo vlogo Srezko načelstvo do danes še ni odgovorilo, niti pozvalo trgovce, da se drže predpisov, kar dokazuje, da se tudi nadzorna oblast ne zanima dovolj za to, da se s strani vseh državljanov — in tudi trgovcev — zakon spoštuje.

Z naše strani je bila obveščena tudi Delavska zbornica v Ljubljani s prošnjo, da intervenira pri Banskii upravi, da ista opozori Srezko načelstvo, da napravi red v Radečah in povsod tam, kjer se trgovci ne drže zakonito določenih predpisov. Upamo, da bo Banska uprava posegla energično vmes in nastopila proti kršiteljem zakonov in naredb. Trgovske nameščence v Radečah in drugod pa vabimo, da se pridružijo »Zvezi privatnih nameščencev Jugoslavije« ter nam na ta način pomagajo, da čimprej omogočimo, da bodo vsi nameščenci uživali zakonito določene pravice. Trgovski nameščencev.

Alkoholizem in „lahkomiselno“ delavstvo.

Popravi! V »Delavski politiki« št. 5 z dne 18. t. m. se je v članku »Alkoholizem in „lahkomiselno“ delavstvo« vtihotapila ne ljuba pomota. Zadnji stavek tretjega odstavka tega članka se mora pravilno glasiti takole: »Nad 408.— Din tedensko je zaslužilo samo 5.31% delavstva, manj nego 144.— Din na teden pa je zaslužilo celo 12.75% delavstva.«

Književnost.

»Delovno pravo« dr. Relsmana v knjigi. Članki o »Delovnem pravu«, ki so izhajali lansko leto v našem listu, so sedaj zaključeni. Izšli pa bodo v kratkem v ponatisu v posebni knjigi »Delovno pravo«, katero bo založila Ljudska tiskarna v Mariboru. Knjiga bo imela obliko žepnega koledarja, tako da jo bo lahko imel delavec vedno pri sebi in bo dragocen katekizem vsakega službenca. Dobivala se bo knjiga pri strokovnih organizacijah. Naš list pa bo še naprej objavljaval važna pojasnila iz delovnega prava, posebno pa principijelno najbolj zanimive sodbe.

Ptuj.

Po redukciji plač prizadeti občinski delavci so končno spoznali potrebo strokovne organizacije, ki bo njih opora v sedanjih časih, ko nekateri opisujejo krizo kot »šibo božjo«. Ta tepe sicer le delovno ljudstvo, ne pa gospodo iz »akademskih« vrst, ki za svoj ples v Ptuj najame godbo iz Ljubljane, ne pa mestno godbo, da bi na ta način nudila zaslužek precejšnjemu številu brezposelnih domačih godbenikov. Tudi obrtniški stan v našem mestu propada. Saj ni čuda, ako pomislimo, da oni krogi, ki bi lahko podprli domače rokodelce, oddajajo svoja naročila celo v inozemstvo, kjer so menda edino zmožni zadostiti posebnim kapricam. — Dobili smo novi »Tyršev trg«, vendar nekateri trgovci nasprotujejo premetitvi stojnic na novi bolj higijsko urejen trg, češ, da je »nepripraven«, v resnici pa iz profitarskih razlogov, nakar se, upamo vsaj, ne bo oziralo.

Na seji odbora pom. akcije dne 16. t. m. je bilo sklenjeno, da se otvori v »Mladiki« kuhinja, kjer bo dobilo obed 80 domačinov. Ti se morajo zgledati na občini, kjer dobe izkaznico. Ob 12. uri pridejo v kuhinjo, posodo in jedilno orodje prinesejo s seboj. Vse strokovno gostilniško brezposelno osebo se prevzeli gostilničarji, kateri bodo nudili hrano tem kakor tudi onim brezposelnim, ki pasirajo Ptuj. Gremij trgovcev bo pa v svoji sredi zbiral prispevke v naturi in gotovini in to izročil pom. akciji koncem me-

seca. Delavski zastopniki so nastopili za pospešenje nabiralne akcije, nakar je bilo sklenjeno, da bodo sodelovale pri nabiralni akciji sledeče organizacije: Zveza del. žen in deklet, Kolo Jugoslov. sester, Ciril Metodova družba in Rdeči križ. Prav tako je bilo na predlog del. zastopnikov sklenjeno, da se razdelijo drva med brezposelne in da bosta dva brezposelna zaposlena na občini z evidenco brezposelnih, kjer se bodo potem ti oglašali in ne več na ekspozituri OUZD. Brezposelnih je do sedaj prijavielnih 150. Priporočamo jim, da naj si v lastnem interesu postavijo svoj odbor, ki bo branil njihove pravice. Vsi meščani pa se naj zavedajo, da je njih moralna, nacionalna in državljanska dolžnost sočloveku pomagati!

Prihodnje predavanje prosv. odseka »Svobode« dne 26. t. m. se vrši ob 1/8. uri. Predmet: »Spolno vprašanje mladine«. — Potem je vaja recit. zbora za kolektivno deklamacijo. — Prosimo točnosti.

Guštanj.

Životopis in kronika. Naša zadnja članica v »Delavski Politiki« sta, kakor je videti iz 1. štev. letošnjega »Pohoda«, zadelo v živo tukajšnje pohodovce, posebno pa njihovega najnovejšega člana Mat. Gradišnika, ki se je podpisal pod svoje litnije, prizadevajoč si, oprati svojo dušo. Vendar pa se mu to ni posrečilo, ker vsi vemo, da je iz vrst naše zveze kovinarjev izstopil že pred 13. leti, pa ne zato, ker je v naših vrstah pogrešal borbenost in poštenje, temveč zato, ker smo mu bili pre-malo radikalni. Odšel je h komunistom, najbrž ne iz prepričanja, temveč zato, da je pod to krinko lahko zabavljaj čez one, ki so se vsa leta trudili za doseg močne organizacije in za boljši obstanek vseh. Morda je s svojim delom v komunistični stranki vezal še kakšno drugo skrito željo, zato je z navdušenjem kandidiral na njihovi listi za poslanca v narodni skupščini. V svojih litnijah pa pravi sedaj, da je odšel od socialistov zato, ker da so ti bili vsakemu slovenskemu pokretu sovražni. Kajne, Gradišnik, zato so se pa ravno socialisti leta 1909 na tivolski konferenci v Ljubljani izrekli za Jugoslavijo? Nazadnje pravi tudi, da se je od komunistov poslovil zato, ker so bili proti obstoju kraljevine Jugoslavije. Ali ni smešno, da je to spoznal šele po tolikih letih? Ko mu njegovo nacionalno prepričanje ni več dalo, da bi ostal pri komunistih, se je preselil k apostolskim možem in je pomagal ustanoviti Jug. strokovno zvezo. Morda iz notranje verske potrebe? Bilo kakor bilo, res je, da je dobil pri pobožnih možeh potrebno posojilo. Zakaj je obesil apostolstvo na klin, ne vemo točno. Pa menda vendar ni prišel do prepričanja, da bi bila molitev grešna? Tudi tukajšnja zadruga klavnica mu tiči v želodcu. Res je, v klavnici je treba na up dobavljeno meso plačati, kje v Celju pa si človek lahko privoščiti pečenko zastoj in povrh še prihrani dijete. Pohodovci pišejo, da prinašamo same izmišljotine. To pa drži le za vas, saj ste vse, kar ste pisali o nekem nemčurskem sokolstvu pri nas, morali zopet lepo pre-

klicati, zato pa se vam tudi že vsa javnost smeje. Da vam pa pri takih velezaslužnih delih, kakor jih vršite, skačemo v hrbet — kakor pravite — je to res skandal. In taki-le ljudje, ki si držnejo naš savez javno obrekovati, nam na drugi strani ponujajo roko in nas vabijo na skupno delo. S tem vabilom so Pohodovci javno dokazali, da le nismo take propalice, za kakršne se nas slika; dokazali so, da je vsa njih pi-sarija neresna. Ako nimate toliko čuta, da bi vedeli, da se z ljudmi, ki jih tako opišemo kot ste Pohodovci nas zavedne kovinarje, ne more skupno delovati, potem pa vam moramo že mi, kovinarji povedati, da z junaki vaših vrst nočemo nobene skupnosti.

Jesenice.

Ženski shod na Jesenicah. Zveza delavskih žena in deklet, podružnica Jesenice, je priredila v četrtek, dne 12. t. m., velik ženski shod. Shod je otvorila predsednica s. Zugwitzeva, ki je poročala o napetem položaju in vabila na solidarnost. Zatem je pojasnil ves položaj, ki se tiče tako kolektivne pogodbe, indeksa cen, arbitražne komisije, ki je delavskim zahtevam dala izraza, odlašanja pogajani pri KID, protiakcij martinskih delavcev in končnega roka za odgovorne tovarne KID, ki je pri zahtevanih 15 odstotkih celo nepopustljiva, predsednik SMRJ s. Celesnik. Povdaril je, da moramo vedeti, da se zdaj ne borimo proti KID sami, niti ne samo proti Zvezi industrijev v Dravski banovini, nego proti vsem industrijem Jugoslavije in proti celotnemu kapitalističnemu sistemu, ki v do-bah deflacije znižuje svojemu delavstvu mezde, češ, da se je življenje pocenilo; v do-bah inflacije pa hoče obdržati ves svoj dobiček sam, namesto da bi tudi delavstvu dal v času druginje primeren prispevek v obliki povišanih mezd. Povsod vidi le samega sebe in svoj profit. Proti vsemu temu se borimo in zaradi tega je boj tudi tako dolgotrajen, težaven in srdit obenem. Zatem je gl. zaupnik s. Mohorič pojasnil nov hišni red, govoril o izjavah, ki jih je KID predložila najemnikom v svojih stanovanjih, kjer hoče iz najemopravnega razmerja preiti v službenopravno, da bo imela večjo oblast nad delavcem in potem izpopolnil še poročilo o položaju. S. Toman, tajnik SMRJ, pa je reasumiral ves položaj, pokazal, kako bijejo oz. vsaj hočejo biti delavstvo kapitalisti na vseh straneh in pri tem pokazal na nujno življenjsko potrebo solidarnosti vsega delavstva. V organizacijo, to je zapoved! Solidarnost je bojno orožje! In boj za človeka vredno življenje, pa bojna parola! K zaključku je govorila še s. Zugwitzeva in ob pol 10. uri je bil shod, ki se je pričel ob 7. uri zvečer, končan. Delavska zaveza se utriuje, in največ bo k temu pripomogla o položaju in akcijah dobro informirana žena.

Pobrežje pri Mariboru

Pogrebno društvo na Pobrežju ima svoj letošnji občni zbor v nedeljo, dne 22. januarja ob pol 9. uri dopoldne v društvenem prostoru.

Tivar obleke

Lastna izdelava blaga in podloge nam omogočuje nuditi

TIVAR OBLEKE

za gospode, dečke in otroke najboljše kakovosti po najnižjih cenah!

CENA OBLEK ZA GOSPODE	Din 190.—, 240.— do 750.—;
ZA DEČKE:	Din 200.— do 330.—;
GAMBETA OD 11 DO 14 LET:	Din 210.— do 270.—;
MORNARSKA OBLEKA OD 3 DO 10 LET:	Din 130.— do 150.—;
OBLEKA ZA OTROKE OD 3 DO 10 LET.	Din 110.— do 270.—;
RAGLAN:	Din 320.— do 650.—;
HLAČE:	Din 90.— do 180.—.

Obiščite naše prodajalce v Mariboru:

Jakob Lah, Glavni trg 2

in Veletrgovina

H. J. Turad, Aleksandrova c. 7

pa se bode te uverili o resničnosti naših navedb, Prost ogled, ne da bi se sililo k nakupu!

Pazite na zaščitni znak in tvorniško ceno!

Pazite se pred ponaredbami!

Vrsta
Tek. štev.
Prodajna cena
Prodajna cena
Pazite na gornjo ceno
50

STAVBENA, KONZUMNA IN GOSTILNIŠKA ZADRUGA

„DELAVSKI DOM“

V TRBOVLJAH R. Z. Z. O. Z.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po čistih 6% od dne vloge do dne dviga. Ima 3 delavske domove, 2 v Trbovljah, kakor tudi 3 prodajalne in 2 gostilni v Trbovljah in 1 prodajalno in gostilno v Senovem pri Rajhenburgu, v katerih se oddaja blago najboljše kvalitete po najnižjih cenah. Član te zadruga lahko postane vsak, ki vplača delež in vpisnino; delež znaša Din 400.—, vpisnina Din 10.—.

NAČELSTVO.